Het wenkend perspectief

TOEKOMSTVISIE MOLENLANDEN 2050

Inhoud

Het wenkend perspectief 1

Dit is Molenlanden in 2050 2

1. Sterke en gezonde kernen 2

Wat voorzien we? 2

Hoe ziet de gemeente Molenlanden eruit in 2050? 2

2. Bevolking en inclusieve samenleving 5

Wat voorzien we? 5

Hoe ziet de gemeente Molenlanden eruit in 2050? 5

3. Digitalisering en technologie 8

Wat voorzien we? 8

Hoe ziet de gemeente Molenlanden eruit in 2050? 8

4. Duurzaam economisch groeipotentieel 11

Wat voorzien we? 11

Hoe ziet Molenlanden eruit in 2050? 11

5. Blijvende energietransitie, watertransitie en klimaatadaptatie 14

Wat voorzien we? 14

Hoe ziet de gemeente Molenlanden eruit in 2050? 14

6. Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk-agrarisch gebied 18

Wat voorzien we? 18

Hoe ziet de gemeente Molenlanden eruit in 2050? 18

In 2050 zijn we deze gemeente door... 21

... een zichtbare en aanwezige overheidspartner te zijn 21

... in de regio als netwerkpartner op te treden 21

... constant rekening te houden met het wenkend perspectief 22

Het wenkend perspectief

In de toekomstvisie blikken we vooruit naar opgaven en ontwikkelingen die we als gemeente Molenlanden in de toekomst op ons af zien komen. We blikken als gemeente vooruit naar opgaven en ontwikkelingen die we nú als gemeente in de toekomst op ons af zien komen. We benoemen waar we ons als gemeente voor inzetten en hoe we op nieuwe opgaven en ontwikkelingen inspelen.

De Toekomstvisie heeft als doel bestuurders en medewerkers kaders en handvatten mee te geven bij het ontwikkelen van nieuwe visies en beleidsstukken. Een gezamenlijke koers biedt houvast in een tijd van transities en crises. De Toekomstvisie is geen statisch document met de exacte waarheid voor de toekomst. Als gemeente hebben wij de taak om steeds vooruit te blijven kijken en te blijven herijken. De Toekomstvisie 2050 is een uitwerking van de eerder vastgestelde Toekomstvisie van 2030. Deze nieuwe toekomstvisie kijkt verder vooruit en biedt een breder perspectief.

De indeling van de paragrafen houdt geen verband met de prioritering van thema's en opgaven.

Uit de thema's komt voor de gemeente een duidelijk DNA voor de toekomst naar voren, dat aansluit bij hetgeen waarvoor al een basis is gelegd, namelijk:

- Een innovatieve gemeente in Zuid-Holland met ambitie om als krachtige (samenwerkings-)partner op bovenlokaal niveau te opereren. Er is aandacht voor de balans tussen traditionele waarden, het verleden en lokale betrokkenheid. We hebben een open houding tegenover veranderingen en ontwikkelingen. Veiligheid staat daarbij voorop.
- De gemeente bevindt zich in een dynamische omgeving waarin regelmatig nieuwe opgaven en wetgeving op ons afkomen. Molenlanden heeft het adaptief vermogen om op deze ontwikkelingen in te spelen.
- Landschappelijke kwaliteit en vitale landbouw staan in de gemeente voorop. Met aandacht voor de polder, de ligging in het Groene Hart, het veenweidegebied, de natuur en het water. Het landschap straalt rust, ruimte en openheid uit.
- De gemeente bezit iconische objecten: molens, Werelderfgoed Kinderdijk, Nieuwpoort.
- Gemeenschapsgevoel: Molenlanden bestaat uit verschillende vitale dorpen en een stad, waar gemeenschapsgevoel heerst. De inwoners van Molenlanden staan bekend om hun onderlinge betrokkenheid, saamhorigheid en actieve deelname aan het lokale verenigingsleven.
- Ondernemerschap: Molenlanden heeft een bloeiende ondernemerscultuur, waarbij lokale bedrijven en verenigingen een belangrijke rol spelen in de economie van de gemeente. Er is ruimte voor innovatie en duurzame ontwikkeling, met name in sectoren zoals landbouw, maakindustrie en toerisme.

Dit is Molenlanden in 2050

1. Sterke en gezonde kernen

Wat voorzien we?

- De financiële mogelijkheden zijn in belangrijke mate bepalend voor de kansen op de woningmarkt. De betaalbaarheid van woningen neemt af. Daarnaast is er sprake van veranderende gezinssamenstellingen. Er is meer behoefte aan kleinere en alternatieve woonvormen.
- Dat er toenemende aandacht is voor klimaatadaptatie door groeiend bewustzijn van de inwoner.
- De bodemdaling in de gemeente Molenlanden zet door. De meest geschikte gronden zijn reeds bebouwd.
- De voorzieningen, faciliteiten, infrastructuur en een levende lokale bedrijvigheid zijn bepalend voor het voortbestaan en de aantrekkelijkheid van de kernen.
- Autonome mobiliteit neemt toe, maar particulier autobezit neemt af. Het openbaar vervoer en andere vormen van (deel)mobiliteit ontwikkelen zich door.
- De vergrijzing neemt verder toe.

Hoe ziet de gemeente Molenlanden eruit in 2050?

In 2050 bestaat de gemeente Molenlanden uit kernen die niet alleen divers zijn, maar ook een eigen identiteit hebben. Deze zijn ontwikkeld op basis van behoeften, trends en de kenmerken van het landschap met een gemixt woonaanbod. We sluiten aan bij de energie, kennis en kracht van de inwoners en werken samen met andere stakeholders in de regio. Onze gemeente profileert zich, met verschillende type kernen, als een verbindende entiteit naar de regio en provincie. Hierbij spelen landbouw, circulaire economie en bedrijven een belangrijke rol in ons karakter. De lokale economie is de motor achter vitale kernen. De nadruk op klimaatadaptatie heeft bovendien geleid tot meer natuurlijke en duurzame oplossingen, zoals de groen-blauwe dooradering. Met een herkenbare verbinding tussen de kernen en het buitengebied en het behoud van waardevolle landschapselementen als sloten en knotwilgen. Maar wellicht het belangrijkst: gezonde kernen zijn er niet zonder inwoners die er graag willen wonen. Waarbij er aandacht is voor iedere groep inwoners en ondernemers.

Enkele kernen zullen naar elkaar toegroeien. Hoeveel is nog niet te bepalen.

Bouwen op de best beschikbare grond

Het landelijke karakter van het gebied is van groot belang bij de ontwikkeling van de kernen. Water en bodem zijn in grote mate leidend bij ruimtelijke ontwikkelingen. Andere factoren die van belang zijn, zijn het landschap en de identiteit van het gebied. Er bestaat een gezonde balans tussen de ligging, het buitengebied en de identiteit van kernen doordat de waarden elkaar versterken

Binnen ontwikkelingen van de kernen zal het Alblasserwaardse profiel niet alleen doorschijnen, maar ook veranderen. We hebben alternatieve en creatieve woonvormen ontwikkeld - zoals drijvend bouwen - die passen bij de behoeften van al onze inwoners én de inzichten rond optimaal gebruik van bodem en water. Met nieuwe woonvormen kunnen we beter inspelen op grondkwaliteit en bevolkingsgroei.

Het wenkend perspectief

TOEKOMSTVISIE MOLENLANDEN 2050

Een lokaal openbaar vervoersysteem dat werkt. Emissieloos, ook met goede verbinding buiten Molenlanden

Passend vervoer verhoogt leefbaarheid

De verbindingen tussen kernen en naar omliggende regio's zijn verbeterd. Daarbij is aandacht voor mobiliteit en bereikbaarheid, passend bij het landelijke karakter en de agrarische sector. De Autonome mobiliteit is toegenomen, maar autobezit is afgenomen. Niet het bezit van een vervoermiddel staat meer centraal, maar het bereiken van je bestemming. Dat heeft geleid tot een mobiliteitssysteem dat past bij deze trend. Zo is er deelmobiliteit maar ook een passend openbaar vervoersnetwerk.

Nabij snelwegen en de MerwedeLingelijn zijn in regioverbanden voorzieningenkernen ontwikkeld. In aanloop naar deze verbeterde infrastructuur en bereikbaarheid hebben we samengewerkt met waterschap en provincie. Emissieloos vervoer over de weg en het water verminderen verkeer en vervuiling. Dat komt de leefbaarheid in onze dorpen en stad ten goede. Bij nieuwe ontwikkelingen houden we rekening met de druk op het lokale wegennet. Tegelijkertijd sturen we op het verlagen van de druk van het lokale verkeer op de leefbaarheid van het gebied. Dit draagt ook preventief bij aan de (verkeers)veiligheid.

Erfgoed draagt bij aan de identiteit

Kinderdijk en de kern van Nieuwpoort zijn en blijven belangrijk cultureel erfgoed in Molenlanden. De kernen dragen dit actief uit. Zij vertellen bij uitstek over het verleden van de gemeente Molenlanden, Nederland en haar inwoners. Zij spelen een grote rol op het gebied van economie en toerisme. Het zijn toeristisch aantrekkelijke plekken, die bijdragen aan het behoud van de identiteit van de gemeente en de lokale economie stimuleren. We nemen maatregelen om de druk op het gebied voor inwoners te minimaliseren. Een voorbeeld hiervan is het faciliteren van alternatieve mobiliteitsroutes over water.

Kernen moeten minimaal zorg hebben, een supermarkt, school, dorpshuis en verenigingen

In 2050 is de gemeente Molenlanden een veelzijdig en rustiek gebied. Het is een puur Hollands landschap dat zich heeft aangepast op trends en ontwikkelingen, waarbij het slagenlandschap in het veenweidegebied uniek is, net als de karakteristieke uitstraling van de molens in de gemeente. Deze zijn belangrijk gebleven in de landelijke uitstraling en passen bij de ontwikkelingen door de tijd heen.

Iedere kern heeft zich ontwikkeld op basis van kansen, behoeften en wensen van de inwoners, ondernemers en het verenigingsleven, bijvoorbeeld met creatieve woonvormen en multifunctionele voorzieningen. De gemeente bestaat grotendeels uit landelijk gebied dat aansluit bij de omliggende grote steden.

STERKE & GEZONDE KERNEN

2. Bevolking en inclusieve samenleving

Wat voorzien we?

Welvaart en gezondheid nemen toe. Tegelijkertijd zien we dat de maatschappelijke achterstand van een kwetsbare groep mensen groter wordt. Deze groep kent ook vaker een opeenstapeling van gezondheids- en sociaal financiële problemen.

Verenigingen scheppen een band.

Groeiende bevolking en veranderende behoeften

De verwachting is dat het aantal inwoners in Nederland in 2050 met minimaal 600.000 en maximaal 3,4 miljoen toeneemt ten opzichte van 2018. Deze groei is ook zichtbaar in de gemeente Molenlanden. In onze gemeente neemt de bevolking met ongeveer 2,5% toe. Hoewel het aantal huishoudens groeit, neemt de omvang van de huishoudens af door toenemende individualisering. De toename van dubbele vergrijzing door de jaren is zichtbaar in 2050: ouderen worden relatief ouder en deze bevolkingsgroep wordt relatief groter. Dit vlakt redelijk af in 2050. De groeiende bevolking en veranderende behoeften van de inwoners maken dat zorgvuldige ruimtelijke ordening en planning essentieel is.

Passende woonvormen noodzakelijk

De komende jaren stijgen zorgkosten met gemiddeld 2,8% per jaar. Diensten en voorzieningen worden duurder. De stijging van de kosten is van invloed op de zorg en ondersteuning. Inwoners doen een steeds groter beroep op de zorg. Daarbij komt het tekort aan zorgpersoneel. Mantelzorg wordt daardoor steeds gebruikelijker en de vraag naar passende woonvormen om dit te bewerkstelligen zal toenemen. Hierbij valt te denken aan dubbele bewoning en mantelzorgwoningen.

Samenwerking met inwoners

De gemeente neemt meer verantwoordelijkheid bij maatschappelijke opgaven, in samenspraak met inwoners. Inwoners zijn meer en meer welwillende samenwerkingspartners. Voor de gemeente is het belangrijk naar de inwoner te luisteren, en een rechtvaardige verdeling van verantwoordelijkheid met de inwoner te maken in langetermijnoverwegingen. Het is belangrijk de visie van inwoners mee te nemen in de inrichting van overheidsverantwoordelijkheden (rijk, provincie, gemeente, waterschap) en de positie die de gemeente daarin inneemt. Hiermee stijgt het vertrouwen van de inwoner in de gemeente.

Jong en oud met elkaar wonend, grotere woongemeenschappen.

Hoe ziet de gemeente Molenlanden eruit in 2050?

In 2050 is de gemeente Molenlanden een duurzame en inclusieve samenleving waarin de behoeften en wensen van de inwoners centraal staan. In onze gemeente steunen we elkaar en helpen we elkaar verder. We streven naar een balans tussen economische ontwikkeling, bescherming van de planeet en de veerkracht en

vitaliteit van de inwoners. Waarbij er aandacht is voor de veiligheid in de gemeente.

Nieuwe inwoners in ons gebied
Jonge gezinnen zijn in de jaren ’30 en ’40 uit de stad naar Molenlanden verhuisd. De gemeente heeft op deze trend ingespeeld met een zorgvuldige ruimtelijke ordening, passend bij de behoefte van de omvang van gezinnen.

We werken met inwoners en ondernemers aan het maatschappelijk draagvlak bij onze voorgenomen plannen. Op zo’n manier dat iedereen mee kan doen; inclusief. Dat is zoals we het nu gewend zijn te doen. Het verenigingsleven is behouden gebleven maar is door de jaren heen meebewogen met ontwikkelingen en veranderende interesses.

Samenwerken met evenredig eigenaarschap
Het is in 2050 heel gewoon dat we samenwerken aan een combinatie van functies, activiteiten en sociale voorzieningen in de kernen. Vraag en aanbod zijn daarbij op elkaar afgestemd. Zo hebben we niet alleen de zorgkosten gedrukt, maar stellen we ook de zelfredzaamheid en vitaliteit van inwoners centraal. Bij deze zelfredzaamheid zijn aannames over het willen en kunnen van de inwoner bijgesteld. Enkel en alleen zelfredzaam is een onrealistisch beeld gebleken voor de inwoner. Als gemeente spelen we hierop in door een nabije en gewenste rol te vervullen. Binnen het sociale domein richten we ons op een integrale aanpak. Nadruk in de aanpak krijgen de preventieve maatregelen en de juiste ondersteuning (in gezinnen, wijken, scholen en kinderopvang). Dit bevordert het perspectief voor kinderen en jongeren en vergroot de kansen voor de toekomst. De menselijke maat en nabijheid zijn altijd nog belangrijk in het sociaal domein van de gemeente Molenlanden.

We stimuleren en ondersteunen de kernen bij het organiseren van zaken. Daarbij nemen we een faciliterende rol in. Zo hebben we een betrokken samenleving gecreëerd waarin we samen met- en naast de inwoners werken, in plaats van voor hen. Zo streven we samen naar een balans tussen gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde. Er heerst een evenredig gevoel van eigenaarschap in onze gemeente en samenleving.

Elkaar respecteren en normen en waarden in stand houden.

In 2050 is de gemeente Molenlanden dienstbaar, nabij en actiegericht. Veiligheid in de gemeente staat daarbij voorop. We zijn een participatieve gemeente in een inclusieve en weerbare samenleving. De gemeente blijft maximaal investeren om de inwoner te blijven betrekken.

INCLUSIEVE SAMENLEVING

3. Digitalisering en technologie

Wat voorzien we?

- De digitalisering gaat in een hoog tempo door.
- Kunstmatige intelligentie wordt meer ingezet bij werk(zaamheden).

Hoe ziet de gemeente Molenlanden eruit in 2050?

Op weg naar 2050 speelt digitalisering een belangrijke rol. De gemeente Molenlanden is in 2050 volledig digitaal georiënteerd. We maken gebruik van de nieuwste technologieën om inwoners, bedrijven en organisaties zo goed mogelijk van dienst te zijn. Dat lukt ons omdat we slim samenwerken met anderen en krachten bundelen. Voor de digitale transitie is grote denkkracht nodig geweest. We zijn op zoek gegaan naar commerciële en overheidspartners om samen te werken aan vergaande digitalisering.

Robots gaan helpen ondersteunen: waar kunnen we ze inzetten? Op nieuwe manieren communiceren met de gemeente.

Slimme systemen helpen in het dagelijks leven

We gebruiken data in ons dagelijks werk. Zo veel mogelijk processen zijn daarin gestandaardiseerd en zo integraal mogelijk ingericht. Zo kunnen we als gemeente gebruikmaken van de enorme hoeveelheid data die beschikbaar is, om zo betere beslissingen te nemen en diensten te verbeteren. Dit betekent bijvoorbeeld dat de gemeente slimme systemen inzet om verkeer en transport te monitoren en te optimaliseren, afvalinzameling efficiënter te maken en energieverbruik te verminderen. De slimme systemen brengen daarentegen ook bedreigingen voor de veiligheid van gegevens en op het gebied van privacy, hier is continue aandacht voor.

Zorg voor menselijk contact!

Iedereen kan digitaal mee

Alle inwoners van Molenlanden hebben toegang tot het internet en digitale diensten. Hierbij hebben we de lead van de nationale overheid gevolgd, om te voorkomen dat groepen inwoners worden uitgesloten. Mensen zijn door de faciliterende rol van de gemeente meegegroeid met de technologische ontwikkelingen. Ook zijn er goede mogelijkheden, aanvullend op fysieke ontmoetingen, op het gebied van menselijke interactie. Molenlanden in 2050 kent een andere vorm van interactie met haar inwoners, als gevolg van de digitale transitie. Mogelijkheden die we in 2023 nog ondenkbaar achten, hebben hun intrede gedaan. Daarbij hebben we door de jaren heen de menselijke maat gehouden. En er is veel energie ingestoken om mensen met verschillende achtergronden, talenten en vaardigheden op de snel rijdende trein mee te krijgen. Om dat voor elkaar te krijgen was het nodig om ook intern te versnellen en te versimpelen. We zetten hier de veranderkracht en competenties in die aansluiten bij de digitale transitie. Zo is de dienstverlening anders ingericht, waar inwoners en ondernemers maximaal van profiteren. Daarvoor zijn we zoveel mogelijk meegegaan met digitale trends. De ambtenaar verschijnt op verschillende manieren aan de keukentafel. Met digitale toepassingen blijven we nabij. Zo

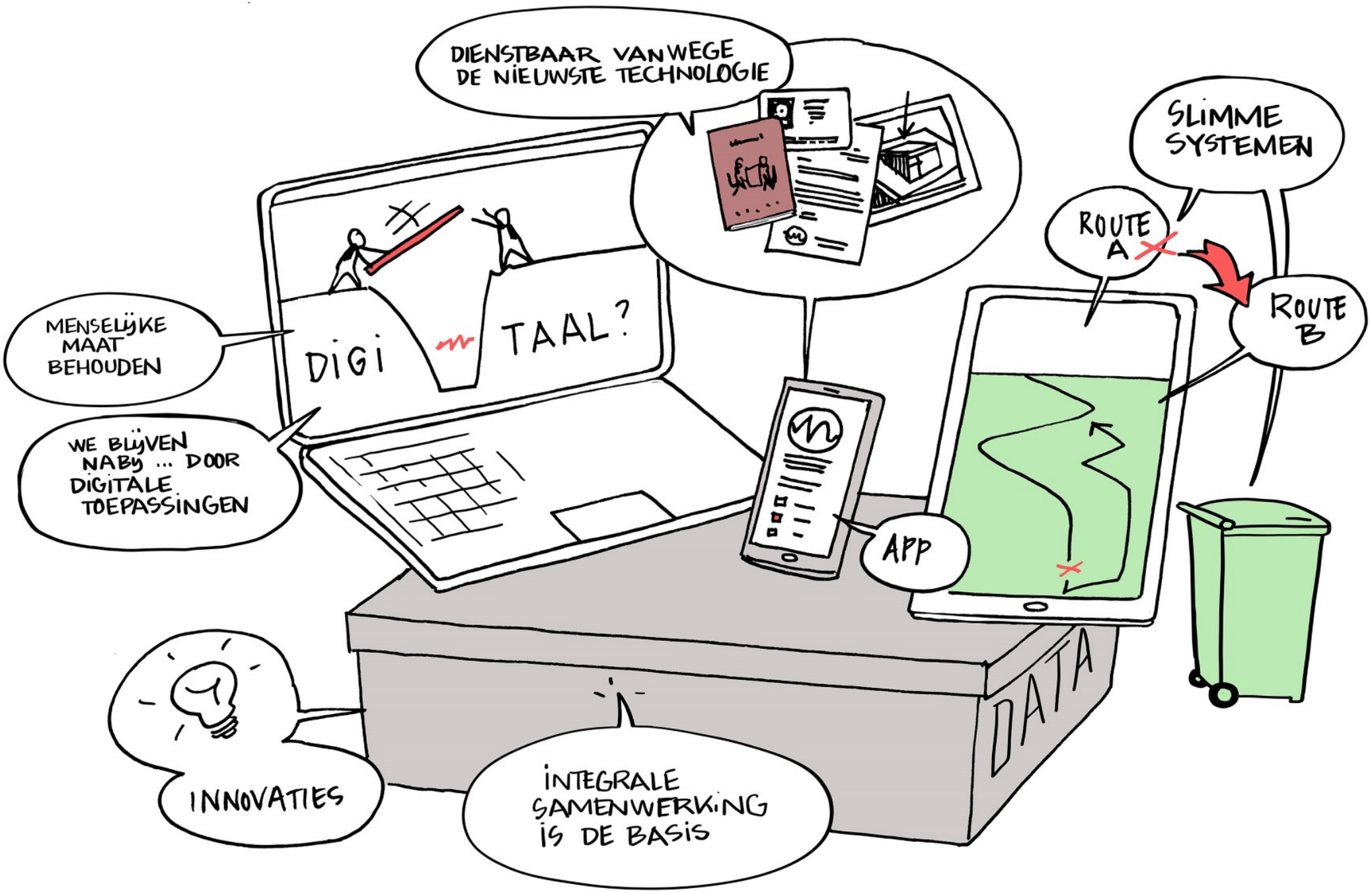
werken we efficiënter en effectiever, gestandaardiseerd en simpeler. Inwoners en ondernemers voelen zich gezien en gehoord.

Digitalisering huisartsenzorg, bijvoorbeeld medicatie bezorgen met drones?

Profijt van digitale samenwerking

Kunstmatige intelligentie heeft een grote rol gespeeld in de stroomversnelling van het standaardiseren van processen. Dit heeft aanzienlijke effecten gehad op de manier waarop we werken. Binnen een kort tijdsbestek zijn onze diensten en processen volledig geautomatiseerd en geoptimaliseerd. Daardoor hebben we meer ruimte voor de menselijke maat. In 2050 heeft dit een (nu onvoorstelbaar) andere invulling gegeven aan het gemeentelijke werk. Zo maken we gebruik van digitale democratie en andere nieuwe vormen van participatie die inwoner en gemeente dichterbij elkaar brengen. Zo zijn de gemeente en inwoners proactieve partners geworden in het vormgeven van hun leefomgeving en het bestuurlijk proces. In een tijd waarin de afstand tussen overheid, inwoners en ondernemers is toegenomen heeft Molenlanden de omgekeerde beweging gemaakt.

DIGITALISERING & TECHNOLOGIE

4. Duurzaam economisch groeipotentieel

Wat voorzien we?

- Een volledig circulair Nederland in 2050.
- In 2050 is de landbouw duurzaam in balans met bodem en water. De sector zoekt continu naar wegen om die balans te behouden. De agrarische bedrijvigheid kenmerkt het gebied en draagt het landschap. Een toename van complexe regelgeving voor onze ondernemers. Maar ook kansen, zoals green deals voor onder andere onze klimaat- en energieopgaven.
- Dat het tekort aan personeel in de sectoren zorg en techniek sterk gaat toenemen. Er ontstaat een verschil tussen dat wat gevraagd wordt op de arbeidsmarkt en het aanbod. Het aantal leerlingen dat zich aanmeldt voor dit soort opleidingen loopt sterk terug.
- De economie wordt meer beïnvloed door verduurzaming. De circulaire economie groeit. Bedrijven produceren in 2050 volledig duurzaam en circulair.

Groei zit ook in de mens: geen groei is achteruitgaan.

Hoe ziet Molenlanden eruit in 2050?

Gemeente Molenlanden heeft haar rol genomen in het bijdragen aan een volledig circulair Nederland. De gemeente streeft daarbij naar optimalisatie van circulariteit voor het gebied. Zo hebben we gefocust op het sluiten van de kringlopen, waarbij afval wordt gezien als grondstof en er zo min mogelijk verspilling plaatsvindt. Om hier te komen hebben we als gemeente lokale productie en consumptie gestimuleerd en ruimte ‘gemaakt’ voor circulaire bedrijven. Ook hebben we hergebruik en recycling bevorderd.

Meer gebruik van andere grondstoffen, bijvoorbeeld restafvalproducten.

Experimenten zijn mogelijk

Net als in 2023 experimenteren we als gemeente volop met ondernemers en agrariërs. Onze landbouwsector neemt zelf het initiatief voor krachtige oplossingen. De gemeente ondersteunt en stimuleert en zorgt dat de juiste kanalen worden gevonden. Bijvoorbeeld waar het gaat om regelgeving en financiële steun, zodat introductie van nieuwe agrarische verdienmodellen mogelijk is. De economie kenmerkt zich door een verduurzaming van de landbouwsector en productieketens. Inwoners en ondernemers gebruiken steeds meer de biodiversiteit en lokale voedselketens. Er worden grondstoffen voor bouw- en isolatiematerialen geteeld. Deze transitie heeft ook gevolgen voor de economie in Molenlanden. De afvalverwerkingsindustrie heeft een groter belang dan voorheen. In de landbouwsector zijn verduurzaming en ontwikkeling hand in hand gegaan. Om dat mogelijk te maken is het vestigingsklimaat aantrekkelijker gemaakt voor lokale, kleine en middelgrote ondernemingen die een agrarisch en passend (bij de gemeente en regio) productieprofiel hebben. Klimaatadaptatie zorgde en zorgt voor kansen om bedrijventerreinen klimaatneutraal en zelfvoorzienend in te richten waar het gaat om energie.

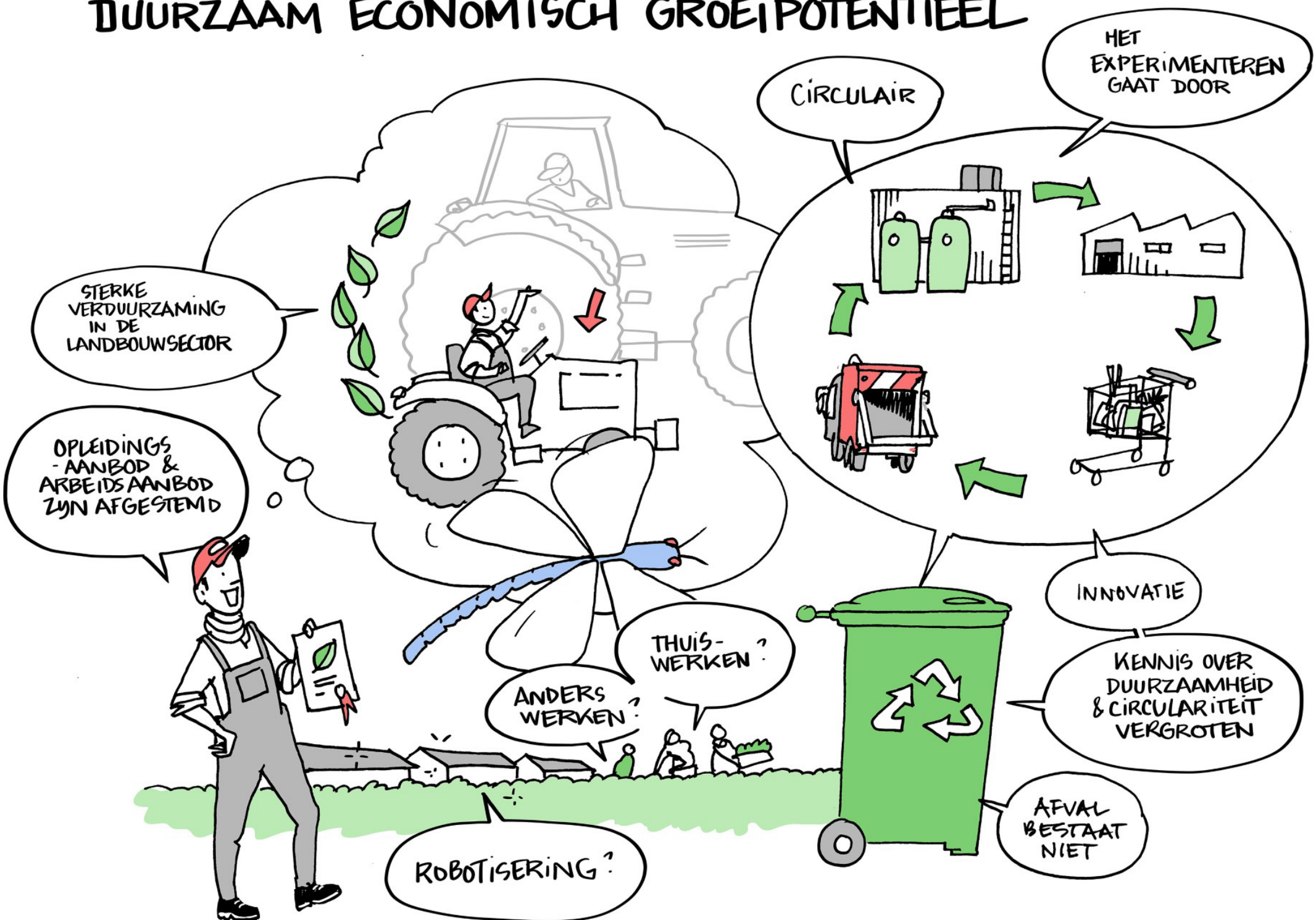
Opleiding en arbeid sluiten aan

Het opleidings- en arbeidsaanbod in de regio is goed op elkaar afgestemd, om de kloof tussen vraag naar arbeidskracht en opleidingsaanmeldingen te dichten. We werken met gemeenten in de omgeving samen om dat met onze ondernemers en ervaringsdeskundigen voor elkaar te krijgen. Zo kunnen we de benodigde expertise en innovatiekracht leveren en groeit de Molenlandse economie. Ondanks dat snelle technologische ontwikkelingen zoals automatisering en robotisering kansen bieden, dreigt er een tekort aan personeel in sectoren als landbouw, techniek en zorg. De manier waarop mensen werken is veranderd. Meer thuis, meer als zelfstandige ZZP'er en meer parttime. Ook wonen er meer expats in onze regio, onder meer vanwege de werkgelegenheid in omliggende gebieden. We zien dat er behoefte is aan nieuwe kennis en vaardigheden op het gebied van duurzaamheid en circulariteit.

Jongeren praktisch opleiden, maar ook opleidingsmogelijkheid voor hoger opgeleiden. Zo kunnen ze allemaal blijven.

Al deze ontwikkelingen samen zorgen voor een bloeiende, uitgebalanceerde, circulaire en duurzame economie in de gemeente Molenlanden in 2050. De ondernemers en de gemeente staan voor verduurzaming en vernieuwing. De gemeente maakt een voortrekkersrol mogelijk naar een transitie naar een circulaire economie. Dit biedt kansen voor lokale ondernemingen, maar ook voor de inwoners van Molenlanden die zich ontwikkelen in de richting van duurzaamheid en circulariteit.

DUURZAAM ECONOMISCH GROEIPOTENTIEEL

5. Blijvende energietransitie, watertransitie en klimaatadaptatie

Wat voorzien we?

- Het grondgebied van de gemeente Molenlanden heeft te maken met verschillende mate van bodemdaling. Plaatsafhankelijk moet hierop worden gereageerd. Er moet constante aandacht zijn voor de bodemdaling in een gebied dat gemiddeld 2 tot 2,5 meter onder NAP ligt.
- Periodes van droogte duren langer, maar daarnaast is er ook vaker sprake van wateroverlast.
- Op Europees en landelijk niveau blijft de ambitie ongekend hoog op het gebied van klimaat en energie. Alleen met inbreng van vele partijen, slimme financieringsconstructies, wettelijke kaders, kennis en innovatieve oplossingen en burgerinitiatieven kan deze ambitie worden gerealiseerd. Gemeenten hebben hierin een belangrijke rol. Gedeeld eigenaarschap vormt de basis. Door energietransitie wordt energie decentraal geregeld. Dit vraagt meer ruimte voor de grootschalige opwek van duurzame energie in ons gebied. We hebben in 2050 een klimaatneutraal energiesysteem. Daarin zitten mogelijkheden om de opgewekte duurzame energie te gebruiken, te transporteren en op te slaan. Met meer lokaal eigendom van de energievoorziening.
- We bouwen meer bodem- en water gestuurd.
- In ons landschap, de kernen en de inrichting herkennen we dat Molenlanden een klimaatadaptieve gemeente is. De gemeente is groener, koeler en waterrijker ingericht.
- In de keuze van samenwerkingspartners laat Molenlanden zien dat klimaatadaptie niet bij haar grenzen ophoudt, maar grensoverschrijdende samenwerking vraagt.
- Conform het Deltaprogramma is Molenlanden in 2050 klimaatbestendig.
- Onze omgang met water(kwaliteit), waterveiligheid, drinkwaterwinning, waterzuivering, waterafvoer, waterberging en peilbeheer past bij de opgaven rond klimaatadaptie

Hoe ziet de gemeente Molenlanden eruit in 2050?

In 2050 is de gemeente Molenlanden een bloeiende en duurzame gemeenschap waarin harmonie tussen mens en natuur centraal staat. Het landschap is in balans met de omringende natuurlijke omgeving. We hebben geïnvesteerd in het behoud en de uitbreiding van natuurlijke gebieden. Daarbij hebben we rekening gehouden met de unieke kwaliteiten van het gebied. Het waterbeheer is gebaseerd op natuurlijke principes, waarbij bodem- en water gestuurd werken het uitgangspunt is. Om bodemdaling af te remmen is het waterpeil waar nodig verhoogd. Daardoor heeft de landbouw een ontwikkeling doorgemaakt. Een deel van de landbouw is vernat. Het peilbeheer is een actieve samenwerking tussen gemeente, agrarische sector en het waterschap.

Gemeenschappelijk en lokaal energie opwekken.

Aanpassen aan het klimaat

Als gemeente hebben we ons volledig toegelegd op een duurzame toekomst. De klimaatverandering heeft ons uitgedaagd om maatregelen te nemen om de gevolgen het hoofd te bieden. We ervaren langere perioden van droogte, maar daarnaast ook toenemende wateroverlast. Daarom hebben we ons eeuwenoude

waterbeheersysteem aangepast. Het is naast waterafvoer nu ook gericht op wateropslag. Drinkwaterwinning is innovatief en aangepast aan verlaagd gebruik van drinkwater. Drinkwaterwinning uit onze kwetsbare bodem is niet meer aan de orde. In Molenlanden zijn we veerkrachtig. We hebben ons aangepast aan de extremere weersomstandigheden. Met adaptatiemaatregelen en gedurfde besluiten hebben we de nodige stappen gezet om de gevolgen van klimaatverandering te beperken. Hierbij hebben we rekening gehouden met de specifieke bodemgesteldheid van de Alblasserwaard. Daarnaast zijn we klimaatadaptief en innovatief. We zijn passend in het karakter omgegaan met technologische innovaties, waarbij we letten op economische groei en een stijgende energievraag. Dat lukte door bijvoorbeeld het stimuleren van- en te investeren in nieuwe energieopwekkende mogelijkheden. Molenlanden maakt haast geen gebruik meer van aardgas en maakt de keuze voor de meest duurzame energiebronnen. Zo is in een vroeg stadium nagedacht over de oplossing die waterstof biedt. We zijn trots op onze vooruitstrevende aanpak. We stimuleren een diversiteit aan energieopwekkende mogelijkheden, zoals bijvoorbeeld mestvergisting. Daarnaast stimuleren we een slim energienet in agrarisch gebied. Daarbij wordt opwek, afzet en opslag aan elkaar gekoppeld. Dat komt de netcapaciteit ten goede en zorgt ervoor dat lokaal geprofiteerd kan worden van opbrengsten, ook wel een *smart farmer grid* genoemd.

Strategisch samenwerken aan voorsprong

Samenwerken is belangrijker dan ooit. Zo hebben we strategische samenwerkingen opgebouwd met bedrijven, inwoners en overheden. We bundelen de kracht van onze gemeenschap optimaal, bijvoorbeeld bij het Groene Hart en de Smartdelta. De Deltagrid (een sterk onderling verbonden, CO2-vrij Zuid-Hollands energiesysteem in 2050) van de Provincie Zuid-Holland heeft hier een belangrijke rol bij gespeeld. Hierdoor is de energie-infrastructuur aangepast en omgevormd voor nieuwe vormen van energieopwekking, opslag en flexibele energiesystemen. Er is synergie ontstaan tussen lokale, duurzame energie-opwekkingsinitiatieven (patches) en bestaande infrastructuren met grootschalige geothermische initiatieven (mainframes). De energieopgaven zijn integraal en in verschillende regioverbanden opgepakt.

Behoefte aan opslag van opwekking door wind en zon: belangrijk is tijdig voldoende capaciteit op het net.

Kwaliteiten van het Molenlandse landschap

Ons landschap blijft van onschatbare waarde en speelt een cruciale rol in de energietransitie. We hebben ervoor gezorgd dat duurzame initiatieven op harmonieuze wijze zijn ingepast in ons landschap. En dat met behoud van de historische en culturele waarde van het gebied. Het is geaccepteerd dat de energietransitie meer ruimte vraagt waardoor de Alblasserwaard verandert.

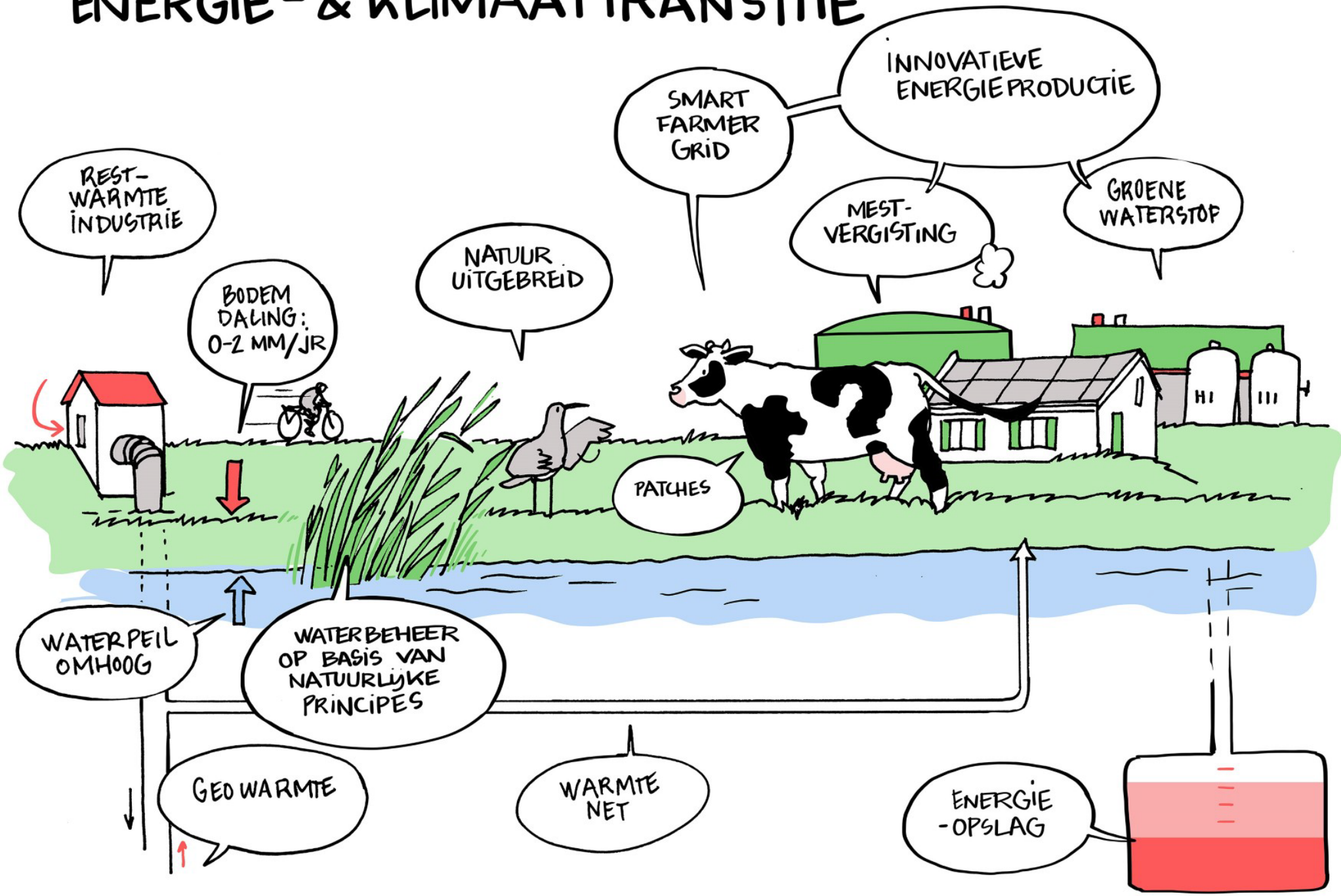
We investeren daarnaast in de uitbreiding van natuurlijke gebieden. Met als resultaat dat de biodiversiteit floreert en de leefbaarheid toeneemt. We werkten hard (samen) aan de kwaliteit en de omvang en de natuur in het gebied. Het landschap en het buitengebied zijn nog altijd bepalend voor de uitstraling. Dat maakt dat het landschap is veranderd op basis van de kernkwaliteiten van het gebied en

aansluitend bij de natuurlijke waarden. De gemeente pakt hierin een regierol.

Om onze duurzaamheidsambitie te realiseren, werken we intensief samen op zowel provinciaal als regionaal niveau. We passen onze unieke Molenlandse aanpak toe, waarbij we bodem en water als leidraad hebben genomen naast het buitengebied bij ruimtelijke ontwikkelingen op het gebied van energie en klimaat. Een evenwichtige combinatie van landbouw, natuur, recreatie en energieopwekking leidt daarbij tot een optimale leefbaarheid.

Aanpassen op klimaat is onvermijdelijk. Verspreid over de gemeente, meer groene energie als waterstof en elektriciteit.

ENERGIE- & KLIMAATTRANSITIE

6. Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk-agrarisch gebied

Wat voorzien we?

- Landbouw zoekt voortdurend naar een duurzame balans tussen bedrijfsvoering en draagkracht van de bodem en water. En zoekt daarbij naar passende verdienmodellen. Dit gaat samen met verbreding van activiteiten. Zo wordt landbouw bijvoorbeeld verbonden aan landschaps- en natuurontwikkeling, waterbeheer en energieopwekking.
- Anders dan in andere regio's van Nederland blijkt de opvolging van landbouwbedrijven langer geborgd.

Door middel van innovatie houden we het gebied leefbaar.

Hoe ziet de gemeente Molenlanden eruit in 2050?

Het buitengebied van de gemeente Molenlanden is toekomstbestendig in 2050, en is in veel gevallen leidend voor andere ontwikkelingen. Bij spanningen gaat de landbouw-agrarische sector voor verstedelijking. Landbouw en natuur kunnen elkaar versterken. We stimuleren natuurinclusieve landbouw door landbouw en zorg voor natuur te verweven met de bedrijfsvoering van agrariërs. Daarnaast is er veel aandacht voor het fysieke systeem van water, bodem en ecologie.

Molenlanden als koploper

Als het gaat om de agrarische sector loopt de gemeente Molenlanden bij bovenlokale samenwerkingen voorop. De kracht en energie bij de boer en ondernemer was in het verleden duidelijk zichtbaar. Ondernemers hebben de juiste aanpassingen gedaan binnen de ontwikkelingen van de afgelopen decennia. Agrariërs richten de landbouw zo in dat de voedselwinning nu goed past bij de bevolkingsgroei van de afgelopen jaren. Andere vormen van landbouw zijn opgekomen, zoals zilte teelt. De agrarische sector houdt in ontwikkelingen rekening met het samenspel van natuur, recreatie en toerisme en energieopwekking. De gemeente Molenlanden heeft een activerende, stimulerende en faciliterende rol. De agrarische sector maakte een omslag naar een meer diervriendelijke, milieuvriendelijke, gezonde, energieneutrale, grondgebonden, circulaire werkwijze. Ingepast in het landschap.

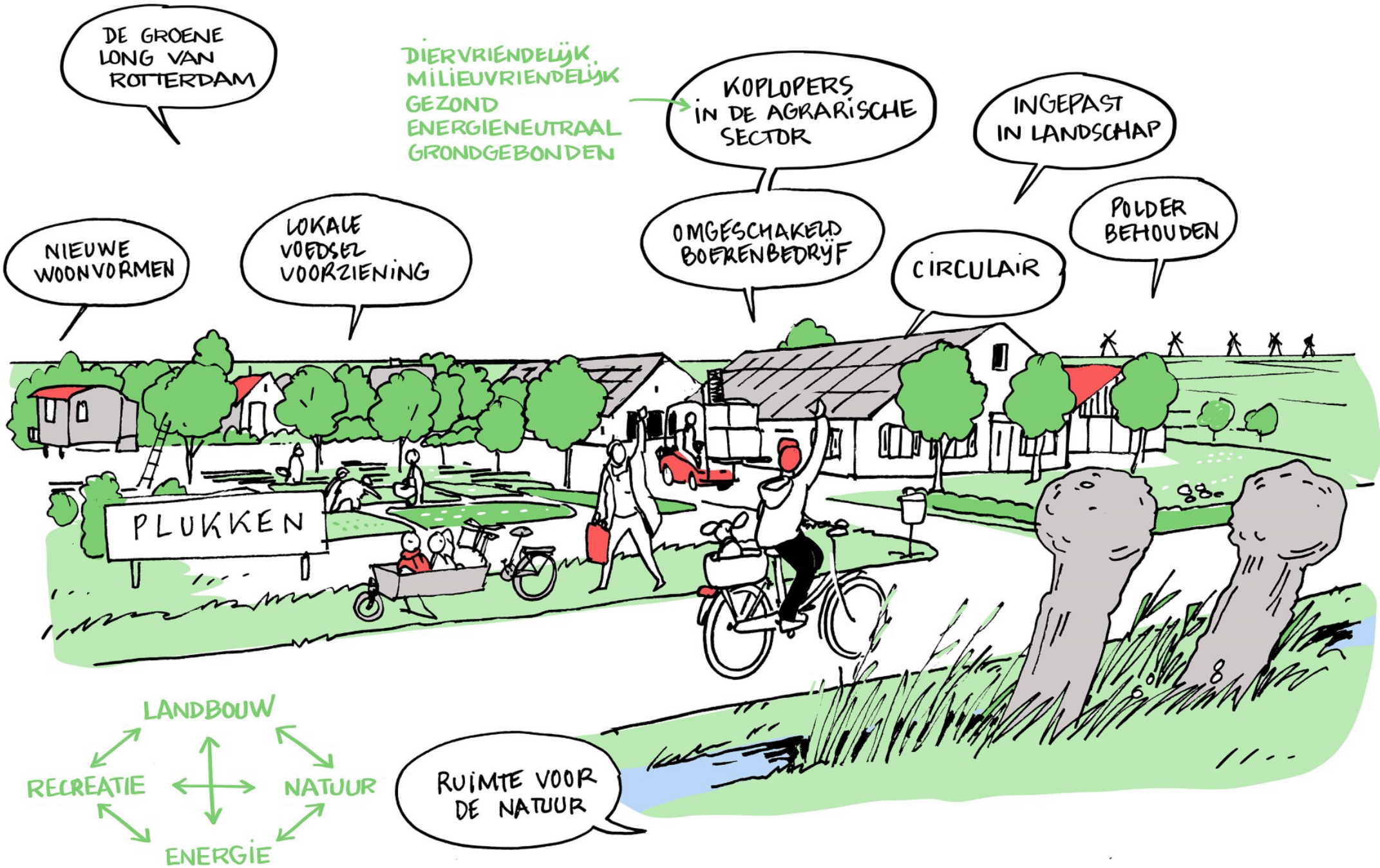
Het stimuleren van lokale productie en koop van voedsel.

Het landelijk gebied is naast agrarische productie ook ingericht op recreatie. Agrotoerisme en recreatie gaan hand in hand. Er is een sterke verbinding tussen de kernen en het landelijk gebied, waardoor een wisselwerking ontstaat. Zo biedt het buitengebied soms oplossingen voor problemen in de kernen, zoals in de woningbehoefte. Dat kan zolang het karakter en bedrijvigheid niet onevenredig worden aangetast.

Geen scheiding tussen landbouw en natuur, deze twee moeten meer samengaan.

De landbouw heeft bijgedragen aan het oplossen van de nationale opgaven op het gebied van natuur, water en klimaat en heeft een toekomstbestendig verdienvermogen. Er is op bedrijven ruimte voor natuur, water en landschapselementen en emissies zijn laag genoeg om binnen milieugrenzen te blijven. Boerenfamilies staan midden in de samenleving. Zij werken samen met bewoners aan het doorgeven van een toekomstbestendig landschap. In het landelijk gebied, maar ook in bebouwd gebied, buigen we ons met elkaar over grote opgaven zoals klimaatadaptatie en klimaatmitigatie. Met elkaar vinden we een gemeenschappelijke deler. We zetten met elkaar proactief in op het voorkomen van problemen zoals uitstoot van broeikassen, neerslag van stikstof, toenemende droogte, waterkwaliteitsproblemen, biodiversiteitsverlies en bodemdaling.

TOEKOMSTBESTENDIG LANDELIJK AGRARISCH GEBIED

In 2050 zijn we deze gemeente door…

… een zichtbare en aanwezige overheidspartner te zijn

Als overheidspartner zijn we nabij en dienstverlenend aan de inwoner van het gebied. Dit doen we door een betrokken en innovatieve partner te zijn naar de inwoner en ondernemer toe. We vergroten het vertrouwen door een betrouwbare en realistische rol in te nemen. Dit is mogelijk door langetermijndoelen te stellen, heldere kaders af te spreken en begrip te tonen voor de leefwereld, uitdagingen en dilemma's van de inwoner en ondernemer. De gemeente voert daarom een constante dialoog met de inwoner over de leefomgeving. Steeds vaker sluit de gemeente aan bij inwoner- en ondernemersinitiatieven. Daarbij is er extra aandacht voor het perspectief van jongeren, ondernemers en groepen zoals agrariërs.

We durven als gemeente eigenaarschap te pakken en interne domeinen meer aan elkaar te koppelen. Daarbij verplaatsen we ons meer in de behoeften van onze ondernemers en inwoners. Opgaves staan centraal, in plaats van taakvelden.

… in de regio als netwerkpartner op te treden

In het jaar 2050 heeft de gemeente Molenlanden veel ervaring met en een duidelijke visie op bovenlokale samenwerking, en het behalen van opgavegerichte resultaten. De traditionele notie van ‘dé’ regio is vervangen door een meer flexibele benadering. Daarbij bindt de gemeente zich niet aan één specifieke regio, maar werkt samen in meerdere regio's, samenwerkingsverbanden en platformen. Om impact te hebben is het belangrijk dat we ons verenigen. Afhankelijk van de context sluiten we aan bij samenwerkingsverbanden.

Er is een lijn te herkennen: de gemeente wil een gebied zijn met vitale kernen en een vitale landbouw. Dit vormt een essentieel onderdeel van de identiteit. De bijdrage die hieraan wordt geleverd zal bepalend zijn voor de keuze voor bovenlokale samenwerking.

Binnen de kaders en in lijn met onze eigen waarden maken we beleid en voegen we ons bij samenwerkingsverbanden die daarbij passen. Een belangrijk begrip hierbij is maatwerk, indien nodig zelfs op het niveau van de individuele kernen. De mate van netwerksamenwerking varieert per onderwerp, schaalniveau en lobbykracht. Dit vereist maatwerk, waarbij de focus ligt op samenwerkingsverbanden waarin daadwerkelijk een verschil gemaakt kan worden. De belangrijkste thema's binnen deze samenwerkingen zijn identiteit, mobiliteit, brede welvaart, vitaliteit (kernen en landbouw) en het bedrijfsleven. Elk college bepaalt zijn eigen accent en nadruk binnen deze belangrijke thema’s.

Kortom: er ligt minder nadruk op ‘de regio’, maar meer op de bepalende thema’s waarbij we met wisselende partners samenwerken. De gemeente Molenlanden heeft een sterke identiteit, een goed functionerende mobiliteit, brede welvaart, vitaliteit in landbouw en kernen en een bloeiend bedrijfsleven. Met deze kernthema’s in gedachten bepalen we onze koers in bovenlokale samenwerkingen. Zo vinden we een evenwichtige balans tussen externe samenwerking en het behoud van onze eigen identiteit.

… constant rekening te houden met het wenkend perspectief

Het wenkend perspectief in de Toekomstvisie is een uitgangpunt voor de organisatie. Het dient als inspiratie (op uitvoerend, tactisch en strategisch niveau) voor hoe we als gemeente nú bijdragen aan de gemeente Molenlanden van 2050, waarbij we blijven aansluiten bij de samenleving. We geven de samenleving meer ruimte om zelf dingen op te pakken of te initiëren. De Toekomstvisie is vormgevend voor toekomstige beleids- en visievorming.